

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут права

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Матеріали
VII Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

Редакційна колегія:

- А. М. Куліш* – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
В. В. Миргород-Карпова – кандидат юридичних наук;
А. В. Стеблянко – доктор філософії за спеціальністю 081 «Право»;
О. В. Ільченко – кандидат юридичних наук, доцент;
В. В. Сухонос – доктор юридичних наук, професор;
О. С. Бондаренко – доктор юридичних наук, доцент;
В. М. Завгородня – кандидат юридичних наук, доцент;
С. І. Дегтярьов – доктор історичних наук, професор

*Рекомендовано до видання
рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 9 від 1 червня 2023 року)*

Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 18–19 травня 2023 року) / редколегія: проф. А. М. Куліш, В. В. Миргород-Карпова, А. В. Стеблянко. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 361 с.

До матеріалів увійшли тези доповідей учасників VII Міжнародної науково-практичної конференції «Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів», що містять результати теоретичних досліджень та окремі питання актуальних проблем щодо реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів. Тексти доповідей і повідомлень друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

УДК 341-044.247(4:477)(06)

© Сумський державний університет, 2023
© Куліш А. М., Миргород-Карпова В. В., Стеблянко А. В.
та ін., 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА, ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Власенко В. М. ДО БІОГРАФІЇ ЛЕВА ШЕПАРОВИЧА.....	9
Гнилокозова П. О. ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН.....	13
Гончаренко А. В. ПОЛІТИКА ЄС ЩОДО ВІРМЕНІЇ У КОНТЕКСТІ ПРОГРАМИ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА, 2009–2017 РР.	16
Горобець Н. С., Татарінова К. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АНАЛОГІЇ В ЮРИДИЧНІЙ АРГУМЕНТАЦІЇ.....	21
Завальна Ж. В. НЕДОБРОСОВІСНЕ ВИКОРИСТАННЯ ДОГОВІРНИХ ФОРМ У ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТАХ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....	24
Король В. М. РАДЯНСЬКІ УРЯДОВІ ПОСТАНОВИ ПРО РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОЇ ЕЛЕКТРИФІКАЦІЇ 1945-1948 рр.....	27
Лелека С. С. ЕЛЕКТРОННІ ВИБОРИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ТРАДИЦІЙНИМ ТА ДОСВІД ЕСТОНІЇ В ЦЬОМУ ОСЕРЕДКУ БЕЗПОСЕРЕДНЬО.....	30
Мурашко К. О. РОСІЙСЬКИЙ ФАШИЗМ У МАНЬЧЖУРІЇ У 30 – НА ПОЧАТКУ 40-Х РР. XX СТ.....	35
Поліщук Д. В. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛОБІЗМУ.....	38
Старинський М. В. ПРИРОДА ТА ОЗНАКИ ПРАВА ЯК ОСНОВНОГО РЕГУЛЯТОРА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН.....	41

СЕКЦІЯ 2

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Горіченко С. О. АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ОСНОВА ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТА.....	44
Капелько П. О. ДО ПИТАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ.....	47
Панкратова В. О. Е-КОНСУЛЬТАЦІЇ ЯК ЗАСІБ ВЗАЄМОДІЇ ГРОМАДСЬКОСТІ ТА ВЛАДИ.....	51
Тарасенко А. І. КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ В УКРАЇНІ: ГЕНЕЗА ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	55

СЕКЦІЯ 3

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО ТА МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Даценко О. І. КОНСУЛЬТАЦІЇ ІЗ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКИМИ ОРГАНАМИ ФІНАНСОВОГО НАГЛЯДУ.....	59
Денисенко С. І. МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ ПРО СПРОЩЕННЯ ТА ГАРМОНІЗАЦІЮ МИТНИХ ПРОЦЕДУР ЯК БАЗОВИЙ МІЖНАРОДНИЙ ДОГОВІР У СФЕРІ МИТНОРІ СПРАВИ.....	62
Дерій О. В. ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ НАДАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДІЙ.....	66
Землякова В. О. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ВНУТРІШНЬО	

ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....	69
Криlach О. В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО РОЗШУКУ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	72
Лутай А. О. ОБМІН ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА.....	76
Нагорна А. О. КОЛЕКТИВНА БЕЗПЕКА ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВ У РАМКАХ МІЖНАРОДНОЇ СПІВДРУЖНОСТІ.....	80
Нагорна А. О. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО.....	83
Плотнікова М. В. РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО НАГЛЯДУ У ЗАХИСТІ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У ЄС.....	86
Твердохліб Я. В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ БОРОТЬБИ З ТОРГІВЛЕЮ ЖІНКАМИ В СВІТЛІ НОВОЇ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС.....	90
Теслик А. В. ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА В ДОСВІДІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	94
Шевченко В. О. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР. СИСТЕМА ЄС.....	98

СЕКЦІЯ 4

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО, ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО, АГРАРНЕ ПРАВО

Чурилова Т. М. ДО ПИТАННЯ ПРО ОБМЕЖЕННЯ ТА ЗАБОРОНИ У СФЕРІ ПРАВ НА ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ДЕРЖАВИ - АГРЕСОРА РФ ТА ЇЇ ГРОМАДЯН.....	101

СЕКЦІЯ 5

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Бублік С. П. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ ДОГОВОРУ ДОРУЧЕННЯ.....	105
Жмаєва М. Ю. ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ АВТОРСЬКИХ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ.....	108
Ковтун А. А. АДАПТАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО НОРМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	111
Костенко А. В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ СПАДКУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК.....	114
Крисько А. С., Міщенко Т. М. ПРОБЛЕМАТИКА У СФЕРІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	117
Кушнірук В. М. ЗАХИСТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	120
Кушнірук В. М. ЗАХИСТ ПОРУШЕНОГО АВТОРСЬКОГО ПРАВА В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	122
Лукаш О. С. ВОЄННИЙ СТАН ЯК ПРАВОВА ПІДСТАВА ДЛЯ НЕВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ.....	124
Мартинець І. В. ЩОДО САМОЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ.....	127
Олешкевич В. В. ПРИНЦИПИ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН.....	130
Олешкевич В. В. ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ДОГОВОРУ УПРАВЛІННЯ МАЙНОМ.....	133
Хойна Д. С. ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НЕДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СИСТЕМІ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА.....	137

Хойна Д. С. ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ АВТОРСЬКОГО ДОГОВОРУ.....	140
Шкіль А. С. ДО ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ДОГОВОРУ ДОРУЧЕННЯ.....	143
Шкіль А. С. ДО ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЛЦЕНЗІЙНОГО ДОГОВОРУ.....	146

СЕКЦІЯ 6 СІМЕЙНЕ ПРАВО, ЖИТЛОВЕ ПРАВО

Бублік С. П. ВИСЕЛЕННЯ З ЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОРЯДОК.....	150
Кайсарова А. О. ОСОБЛИВОСТІ НАЙМУ СОЦІАЛЬНОГО ЖИТЛА В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	152
Кушнірук В. М. СУДОВИЙ ЗАХИСТ ЖИТЛОВИХ ПРАВ.....	156
Олешкевич В. В. ЩОДО ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ЖИТЛОВИХ ПРАВ.....	158
Ширінкін М. С. ДОГОВІР ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ.....	161
Шкіль А. С. ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА ЖИТЛО.....	164

СЕКЦІЯ 7 ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Дяченко М. Р., Євтушенко А. С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НА РОБОЧОМУ МІСЦІ.....	168
Кисельова О. І. ВЗАЄМОДІЯ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я У СФЕРІ ПРАЦІ.....	171

СЕКЦІЯ 8 АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Азімов К. ГАРМОНІЗАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З НОРМАМИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ЩОДО ПИТАННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	179
Деменко К. Е. ЩОДО ПОНЯТТЯ «ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ВАЛЮТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ».....	183
Думчиков М. О., Гоч Л. М. ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИННИХ ДОХОДІВ ЗА ДОПОМОГОЮ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ У КІБЕРПРОСТОРІ: ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР.....	185
Зименко О. В., Резнік О. М. КОМПЕТЕНЦІЯ СТАРОСТИ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ.....	189
Ільченко О. В. ЄДИНИЙ ПОРЯДОК МИТНОГО ТРАНЗИТУ ДЛЯ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	193
Ільченко О. В., Ільченко Б. О. ЗАСОБИ ТА СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	197
Колеснікова М. В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ДЕЛІКТНИХ ВІДНОСИН.....	201

Куліш А. М., Михайлова Є. К. БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ЯК ЗАХИСНИЙ МЕХАНІЗМ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ.....	203
Лисенко А. А. ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ ДРІБНОГО ХУЛІГАНСТВА.....	207
Лиходід Я. А. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ БОРОТЬБИ З ТІНЬОВОЮ ЗАЙНЯТИСТЮ В УКРАЇНІ.....	210
Миргород-Карпова В. В., Крисько А. С., Kalogridis К. ЗАХИСТ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	212
Недоступ К. К. ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО ПОДАТКУ, ЯКИЙ ВАРТО ВЗЯТИ ДО УВАГИ.....	215
Печена Т. О. ПРАВОВА ПРИРОДА РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ.....	219
Савицька Н. В. МІСЦЕ ПРИНЦИПУ ВНУТРІШНЬОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДДІ У СТРУКТУРІ ПРИНЦИПІВ ДІЯЛЬНОСТІ СУДУ.....	221
Слободянюк Я. В. ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНИХ ЕКСПРЕС-ВІДПРАВЛЕНЬ.....	225
Steblianko A., Ghaffarpour N. SPECIFIC ISSUES OF THE ACTIVITIES OF THE BUREAU OF ECONOMIC SECURITY UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL.....	228
Фомічов К. С. ПУБЛІЧНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СУБ'ЄКТІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ.....	231
Цукан С. В. КЛАСИФІКАЦІЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ.....	235
Чала Д. О. ЩОДО СУЧАСНИХ (ЕВРИСТИЧНИХ) МЕТОДІВ РОБОТИ ТА ЇХ ВПЛИВУ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ І РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	239
Швагер О. А., Баранюк Т. М. ВІДПОВІДНІСТЬ ПОЛОЖЕНЬ НОВОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СТРАХУВАННЯ» ЩОДО РОЗКРИТТЯ ІНФОРМАЦІЇ СТРАХОВИКАМИ ЄВРОПЕЙСЬКИМ ТА МІЖНАРОДНИМ СТАНДАРТАМ.....	243

СЕКЦІЯ 9

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

Антонюк В. Я. МЕДИЧНИЙ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ПРАЦІВНИК ЯК СПЕЦІАЛЬНІ СУБ'ЄКТИ ЗЛОЧИНУ (СТ. 140 КК УКРАЇНИ).....	247
Бондаренко О. С. АНТИКОРУПЦІЙНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ЯК ФАКТОР ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ДОСВІД УГОРЩИНИ ТА УКРАЇНИ.....	250
Брайко Ю. В. ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ЗЛОСПОЖИВАННЯ ПОСАДОВИМИ ПОВНОВАЖЕННЯМИ.....	255
Бублік С. П. ПУБЛІЧНІ ЗАКЛИКИ ДО ВЧИНЕННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ: ПРАВОВИЙ ЗМІСТ.....	257
Горіченко С. О. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	259
Dumchikov M. O. THE MAIN REASONS FOR COMMITTING ECONOMIC CRIMINAL OFFENSES IN CYBERSPACE.....	263
Калганова О. А., Котух Є. В. ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ.....	266

Калініна М. Р., Терехова О. Ю. ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ НА ЗЛОЧИННІСТЬ.....	269
Карасьова Л. М. ЩОДО ПИТАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ЕВТАНАЗІЇ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....	271
Лимонько А. О. ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	275
Лукаш О. С. НОВЕЛІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	278
Ляховець Б. І., Терехова О. Ю. ДЕЗЕРТИРСТВО: ПРОБЛЕМИ ЙОГО ЗАПОБІГАННЯ.....	281
Мариніна Ю. О. СУЧАСНІ СПОСОБИ СКОЄННЯ ЗЛОЧИНУ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ.....	283
Машин О. О., Янішевська К. Д. ЩОДО ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ КОЛАБОРАЦІЗМУ.....	286
Михайлова Є. К., Gonzalo R. E. ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФЕНОМЕНУ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОДНОГО ІЗ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ.....	288
Міщенко Т. М. АНАЛІЗ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС: СУЧАСНИЙ СТАН.....	293
Новікова К. А. ДО ПИТАННЯ ПРО КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ЦЕНЗУРИ В УКРАЇНІ.....	296
Плис К. В., Янішевська К. Д. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У МЕДИЧНІЙ СФЕРІ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ.....	301
Савчук В. О. СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ВИКОРИСТАННЯ З МЕТОЮ ОТРИМАННЯ ПРИБУТКУ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ, БЛАГОДІЙНИХ ПОЖЕРТВ АБО БЕЗОПЛАТНОЇ ДОПОМОГИ.....	306
Сорокін А. А. КОЛАБОРАЦІОНІСТ ЯК СУБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ: ПРОБЛЕМИ ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ.....	308
Ткаченко О. А. ЕКСЦЕС ВИКОНАВЦЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	311
Чернявський Б. А. ПОДВІЙНА ФОРМА ВИНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	313
Шершак–Гукова А. М. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕГЛАМЕНТАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРИЙНЯТТЯ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ.....	315
Шульгун Д. В. КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПОВ'ЯЗАНИХ З КРИПТОВАЛЮТАМИ.....	320
Янішевська К. Д. ДОБРОВОЛЬЧІ ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	325

СЕКЦІЯ 10 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА

Божко В. В., Суєцький А. А. СУДОВО-ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА У РОЗРІЗІ ДОКАЗУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	328
Геворгян А. В. РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО ПЕРЕКОНАННЯ ПІД ЧАС ОЦІНКИ	

ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	330
Думчиков М. О. КРИМІНАЛІСТИЧНА ТИПОЛОГІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У КІБЕРПРОСТОРІ.....	334
Зінченко Г. С. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЩОДО ВИЗНАННЯ ПОКАЗАНЬ З ЧУЖИХ СЛІВ ДОКАЗОМ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	337

**СЕКЦІЯ 11
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ**

Андрієнко Р. І. ЗМІСТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА NFT.....	341
Бондхас Д. А. ЗАХИСТ ОБ'ЄКТІВ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	345
Єнацький М. А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА КІНОПРОДУКЦІЮ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	349
Требух В. В. ОСОБЛИВОСТІ РОЗПОРЯДЖЕННЯ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В ЕСТОНІЇ.....	351

**СЕКЦІЯ 12
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Лелека С. С. ПСИХОЕМОЦІЙНИЙ СТАН ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ВИКОНАННЯ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ.....	356
Татарінова К. В. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	358

**ПОНЯТТЯ ТА ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФЕНОМЕНУ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОДНОГО ІЗ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ**

Михайлова Є. К.

*студентка II курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Gonzalo R. E.

Rey Juan Carlos University

Науковий керівник: Малетов Д. В.

*PhD з права, асистент кафедри КПДС ННІ права
Сумського державного університету*

В умовах руйнівної російсько-української війни, що точиться на території України вже близько п'ятисот діб та кожного дня наносить нашій державі незліченну кількість

невідновлюваних збитків, непроминальне значення має правове регулювання кримінальної відповідальності за допомогу збройним формуванням та окупаційній адміністрації держави-агресора та виправдовування їхніх злочинів. Кожна з українських областей зазнала численних втрат впродовж цього часу, але мешканці Луганської, Донецької областей та АРК опинилися в епіцентрі бойових дій близько дев'яти років тому та, нажаль, й досі залишаються в статусі жителів тимчасово-окупованих територій (ТОТ). Переважна більшість з таких залишаються згуртованими та свідомими, продовжують чекати повернення України до своїх рідних домівок, поширюють проукраїнські лозунги та перешкоджають діям окупантів в будь-який можливий спосіб – навіть ціною власних життів. Проте існує також певний процент населення ТОТ, що перейшли на бік Росії та сприяють зросіщенню та знищенню українських спогадів на цій місцевості. Після здобуття Україною перемоги та її повернення до кордонів 1991 року, кожен з колаборантів буде притягнений до відповідальності згідно із чинним кримінальним законодавством України.

Громадяни України, що внаслідок збройної агресії РФ У 2014 році, опинилися на тимчасово окупованих територіях та зіткнулися із трагедією війни, не залишилися покинутими напризволяще. Україна, навіть за таких складних умов, всіляко сприяє щонайефективнішому забезпеченню прав та свобод громадян та затвердженню їхнього правового статусу на тимчасово окупованій території України – ці та інші положення визначаються нормами Закону 1207-VII від 15.04.2014. Основні напрями державної політики у цій сфері закріплюються частиною 2 статті 5 цього Закону та охоплюють такі надважливі аспекти як захист основоположних політичних і громадянських, економічних, соціальних, культурних та інших прав і свобод людини тощо [1].

В період з 24 лютого 2022 року, відтоді як країна-агресор розпочала повномасштабне вторгнення на територію нашої держави, попит на найбільш чіткішу регламентацію колабораційних діянь та їхнє наукове трактування істотно зріс. Велика кількість науковців, аналізуючи зміни, що вимушено були внесені до чинного українського законодавства, поставили собі за мету дослідити сам феномен колабораціонізму, віднайти його витoki та сформувані власне бачення стосовно цього явища. Наприклад, Т.Д. Лисько та Б.С. Літвінчук дійшли висновків, що під колабораціонізмом маєтсья добровільна співпраця окремих груп чи прошарків населення окупованих територій з окупантами. Науковці звертають нашу увагу на те, що особливе значення у контексті колабораційної діяльності відіграє саме добровільність такої співпраці — свідоме потурання окупаційній владі в їхній злочинній діяльності, спрямованій на заперечення суверенітету та територіальної цілісності держави, на

території якої ця т.з. влада впроваджує свої закони. Також, спираючись на інформацію, надану дослідниками, стає цілком зрозумілим, що саме поняття «колабораціонізму» виникло під час розгортання Другої світової війни, внаслідок якого також постраждали українці [2].

Якщо раніше термін «колабораціонізм» був достатньо розпливчастим та незрозумілим, події, що заклали підвалини для його детального вивчення, потягли за собою наслідки у вигляді оновлення та доповнення законодавчої бази, що містить в собі юридичну регламентацію злочинів проти основ національної безпеки. Нормативно-правовим актом, що регулює відносини, які підпадають під визначення колабораційної діяльності, є Кримінальний Кодекс України. Згідно із Законом України №2108-IX від 03.03.2022 останній був доповнений статтею 111-1, що містить низку протиправних діянь, які можна кваліфікувати як колабораційну діяльність, та перелік санкцій, що можуть бути застосовані до злочинця такого ґатунку – до їхнього законодавчого відокремлення усі злочини, що наразі трактуються як колабораційна діяльність, охоплювалися статтею 110 ККУ «Державна зрада». Новостворена стаття 111-1 була включена до розділу 1 Особливої частини ККУ та наразі складається з 8-ми частин, які містять чіткий перелік дій, що визнаються як колабораційна діяльність, серед яких зокрема зазначаються публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України або публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окупованій території України тощо. За такі або інші, визначені цією статтею діяння, передбачається низка покарань: виправні роботи, арешт, позбавлення волі з конфіскацією майна або без такої, штраф тощо – залежно від характеру та ступеню тяжкості вчиненого діяння. Статтею 111-1 також доповнено частину першу статті 55 ККУ, яка тлумачить покарання у вигляді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю [3] – тепер така санкція передбачена як основне або додаткове покарання також й за вчинення кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки, що закріплені статтею 111-1, та накладається на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

О. Кравчук, суддя Вищого антикорупційного суду, та М. Бондаренко, суддя Дарницького районного суду, провели змістовний аналіз нової статті 111-1 ККУ та визначили, що об'єктом кримінальних правопорушень, до яких можуть бути застосовані

норми цієї статті, є основи національної безпеки України, а в контексті ч.8 цієї ж статті, як додатковий об'єкт виступає життя та здоров'я людей та право власності. Суб'єктивна сторона кожного з цих правопорушень характеризується прямим або непрямим умислом: у випадку застосування ч.2, 5 та 7 статті 111-1 важливе значення, як вже було згадано вище, має добровільність – таким чином, жодна з дій, передбачена вказаними частинами статті, що була вчинена особою внаслідок примусу, не містить складу кримінального правопорушення та така особа відповідно не може бути притягнена до відповідальності; зглядаючись на зміст ч.3 та ч.6 цієї ж статті, важливу роль підчас кваліфікації кримінального правопорушення відіграє власне мета – мета пропаганди та мета організації та проведення заходів та/або саме активної участі в них задля підтримки держави-агресора або уникнення нею відповідальності за збройну агресію проти України [4]. У статті 111-1 також міститься примітка, що спрощує процес кваліфікації кримінальних правопорушень, до яких може бути застосована ця стаття. Наприклад, частиною шостою статті 111-1 передбачено покарання зокрема за організацію та проведення заходів політичного характеру – у примітці тлумачиться, що під заходами політичного характеру розуміються з'їзди, збори, мітинги, походи, демонстрації, конференції, круглі столи та інші масові скупчення людей, скликані з метою сприяння будь-якій політиці, яку провадить держава-агресор.

Зважаючи на те, що одним із пріоритетних напрямків розвитку в Україні вважається пришвидшення шляху до євроінтеграції, важливу роль у формуванні державної політики відіграє досвід країн-учасниць. Держави, що входять до складу Європейського Союзу, переважно не розмежовують поняття державної зради та колабораційної діяльності — до початку повномасштабної війни стосовно регламентації колабораціонізму в Україні діяв той самий принцип. Зокрема у роботі М. І. Голінки, присвяченій дослідженню цієї теми, наводяться приклади правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних із співпрацею з окупантами. Наприклад, дослідниця зазначає, що глава 1 Кримінального кодексу Франції регламентує кримінальну відповідальність за різні прояви зради та шпигунства, що в той чи інший спосіб посягають на основоположні інтереси нації. Кримінальне законодавство Республіки Польща передбачає відповідальність за посягання на зовнішню та внутрішню безпеку держави, перелік яких також зводиться до поняття державної зради [5]. Статтею 9 Основного закону ФРН забороняються об'єднання, цілі або діяльність яких порушує кримінальні закони або спрямовані на повалення конституційного ладу або проти ідеї взаєморозуміння народів. Також наступними статтями можуть бути обмежені права на таємницю листування, поштові, телеграфні та телефонні повідомлення, свободу пересування

територією Федерації тощо, якщо ці дії за певних умов можуть посприяти захисту демократичного ладу, безпеці Федерації або однієї з її земель [6]. Такий досвід здається доволі ефективним з огляду на запобігання посяганню на державний лад та територіальну цілісність України, адже передбачені Конституцією України такі самі обмеження не мають чіткої прив'язки до можливості попередження злочинної діяльності колаборантів. Більш чітка регламентація цих та суміжних норм Конституції в теорії змогли б відіграти провідну роль у притягненні осіб, що посягають на основи національної безпеки, до кримінальної відповідальності за умов наявності неспростовних доказів на підтвердження їхньої причетності до співпраці з окупантами.

Таким чином, ми можемо дійти висновку, що сьогодні, підчас жорстокої та кровопролитної війни Росії проти України, питання законодавчого регулювання колабораційної діяльності, формування обізнаності населення у цьому напрямку та забезпечення швидкого реагування на будь-які прояви співпраці із окупантами постало надто гостро, аби його ігнорувати. Витоки колабораціонізму походять ще з часів Другої Світової війни та, нажаль, прояви цього явища доволі часто трапляються і в умовах сучасності. За нагальної потреби, що виникла, українське кримінальне законодавство було доповнене статтею 111-1, що чітко регламентує дії, які можна кваліфікувати як колабораційну діяльність, та передбачає низку покарань, які можуть бути застосовані до особи, що вчинила кримінальне правопорушення з метою сприяння політиці, яку насаджує російська окупаційна влада. Незважаючи на щоденні процеси трансформації законодавчих норм, правове регулювання у сфері запобігання колабораційній діяльності може бути істотно вдосконалене за допомогою запозичення досвіду зарубіжних країн та доповнене переліком певних нормативних положень, що мали б на меті підвищення ефективності притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які вчинили відповідне кримінальне правопорушення, не заперечуючи при цьому принцип презумпції невинуватості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення: 02.05.2023).
2. Лисько Т. Д., Літвінчук Б. С. Кримінальна відповідальність за колабораційну діяльність: аналіз судової практики // Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право». К. : НАУ, 2023. № 1 (66). С. 178-185 URL: <https://dspace.nau.edu.ua/handle/NAU/59182> (дата звернення: 02.05.2023).

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022 р. № 2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text> (дата звернення: 03.05.2023).
4. Стаття. Вектор прав людини - правозахисна організація. URL: <https://hrvector.org/podiyi/22-03-20-mbo> (дата звернення: 02.05.2023).
5. Голінка М. І. Стаття 111-1 кк України (колабораційна діяльність) та суміжні їй явища: проблеми законодавчого регулювання. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2023. № 36. С. 251–258.
6. Основний закон ФРН, URL: <http://vivovoco.ibmh.msk.su/VV/LAW/BRD.HTM> (дата звернення: 02.05.2023).